

Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras

2020 M. LIETUVOJE ĮVYKUSIŲ EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ, EKSTREMALIŲJŲ ĮVYKIŲ IR / AR KITŲ RIZIKĄ GYVENTOJŲ SVEIKATAI IR GYVYBEI KELIANČIŲ ĮVYKIŲ, JŲ PADARINIŲ, TAIKYTŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS SAUGOS PRIEMONIŲ ATASKAITA

Ataskaita parengta remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – LR SAM), Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – LHMT), Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC), Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos (toliau – NVSPL), Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro (toliau – SAM ESSC), Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro (toliau – ULAC), Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PAGD), VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos (toliau – Automobilių kelių direkcija), Viešosios įstaigos Greitoji medicinos pagalbos stotis (toliau – GMP), Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK), Lietuvos statistikos departamento (toliau – LST), Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro (toliau – SMLPC) bei Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) duomenimis. Ataskaitoje pateikta informacija apie šių įstaigų surinktus duomenis ir taikytas visuomenės sveikatos saugos priemones.

ŠALČIAI

Vadovaujantis 2011 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-870 „Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas) speigas registruojamas, kai minimali oro temperatūra yra -30°C ar žemesnė ir trunka 1-3 paras. O šalčiai prasideda, kai oro temperatūra nukrita mažiau 0°C . Lietuvoje 2020 m. tapo šilčiausiais metais per visą meteorologinių stebėjimų istoriją. Vidutinė metinė oro temperatūra Lietuvoje buvo $9,2^{\circ}\text{C}$, o tai yra net $2,3^{\circ}\text{C}$ daugiau nei vidutinė daugiametė (1981-2010 m. vidurkis) oro temperatūra. 2020 m. sausio mėn. buvo šilčiausias nuo 1961 m. – vidutinė mėnesio oro temperatūra Lietuvoje buvo $2,8^{\circ}\text{C}$, vasario mėn. 1 ir 17 d. viršyti šių dienų aukščiausios oro temperatūros rekordai Lietuvoje, atitinkamai fiksuota $9,0^{\circ}\text{C}$ (Kybartai) ir $13,0^{\circ}\text{C}$ (Nida). Sausio mėn. aukščiausia oro temperatūra siekė $5,5\text{--}8,6^{\circ}\text{C}$. 15 ir 25 d. pasiekti nauji šių dienų aukščiausios oro temperatūros rekordai Lietuvoje, atitinkamai $8,6^{\circ}\text{C}$ (Mažeikiai) ir $6,7^{\circ}\text{C}$ (Nida). Kovo 24 d. Varėnoje užregistruota žemiausia šių metų temperatūra, kuri tesiekė $-11,9^{\circ}\text{C}$.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės:

Siekiant apsaugoti visuomenę nuo šalčio poveikio pasekmių PAGD teikė informaciją, kaip apsisaugoti nuo šalčio, išvengti nušalimų, sušalimo ir kaip suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems nuo šalčio.

KARŠČIAI

Vadovaujantis Įsakymu – kaitra, tai stichinis meteorologinis reiškinys, kai maksimali oro temperatūra $+30^{\circ}\text{C}$ ar aukštesnė, o kaitros trukmė 3 ir daugiau dienų.

2020 m. saulė spindėjo daugiausiai gegužės mėnesį – 269 val., (1,3 1981–2010 m. standartinės klimato normos (toliau – SKN)), ilgiausiai Saulė švietė Nidoje – 319 val. (1,1 SKN). Vasara taip pat buvo saulėta. Pirmoji karščio banga Lietuvą užplūdo birželio mėn. – aukščiausia oro temperatūra daug kur pakilo iki $29,2\text{--}32,3^{\circ}\text{C}$, o birželio 18 d. Klaipėdoje buvo užregistruotas naujas šios dienos aukščiausios oro temperatūros rekordas Lietuvoje ($32,3^{\circ}\text{C}$). Taip pat vidutinė mėnesio temperatūra aukščiausia buvo birželio mėn. – $18,7^{\circ}\text{C}$. Dar viena karščio banga pasiekė Lietuvą rugpjūčio mėn. – aukščiausia oro temperatūra siekė $32,6^{\circ}\text{C}$. Šešias šio mėnesio dienas vietomis buvo fiksuota kaitra. Vidutinė liepos mėn. temperatūra buvo $17,2^{\circ}\text{C}$, o rugpjūčio mėn. –

18,2 °C. Varėnos rajone užsitęsęs sausas periodas buvo pasiekęs pavojingo meteorologinio reiškimo rodiklius.

Pagal GMP paslaugas teikiančių įstaigų pateiktą informaciją, 2020 m. nuo birželio 17 d. iki rugpjūčio 17 d. 32 pacientams buvo suteikta pagalba dėl šilumos ir šviesos poveikio ir 1 pacientui buvo suteikta pagalba dėl nudegimo saulės spinduliais. Bendras nukentėjusiųjų nuo kaitros poveikio asmenų skaičius – 33 asmenys.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės:

Atsižvelgdamas į gautą informaciją iš LHMT, SAM ESSC aktyviai kreipėsi į asmens sveikatos priežiūros įstaigas, GMP įstaigas dėl informacijos pateikimo apie suteiktas GMP paslaugas dėl karščio ir šviesos padarinių, nudegimo saulės spinduliais. Taip pat NVSC ir kitų įstaigų svetainėse buvo pateikta informacija gyventojams apie ultravioletinių spindulių ir aukštos temperatūros poveikį žmogaus sveikatai, taip pat praktiniai patarimai, kaip apsaugoti save ir savo artimuosius nuo žalingo šilumos ir saulės poveikio, kaip suteikti pirmąją pagalbą. SMLPC pateikė sveikatos patarimus esant karščiams COVID-19 (koronaviruso infekcijos) protrūkio metu, kaip apsisaugoti karščiui jautriems žmonėms bei PSO rekomendacijas karščių metu esant COVID-19 (koronaviruso infekcijos) protrūkiui bei karščio ir kaitros poveikiui sergamumui ir mirtingumui.

POTVYNAI

Potvynis – tai stichinė nelaimė, kurią sukelia staigus vandens perteklius. Labai didelis potvynis, kai užlieta teritoja (ha) kritinė riba siekia $\geq 60\ 000$. Daugiau nei 90 % stichinių ir katastrofinių hidrologinių reiškinių atvejų susidaro Nemuno žemupio ir deltos rajonuose.

Didžiausias kritulių kiekis buvo užregistruotas birželio mėn. – vidutinis kritulių kiekis buvo 101 mm (1,35 SKN), tačiau pasiskirstė labai netolygiai: mažiausiai kritulių iškrito Nidoje (45,8 mm, 0,7 SKN) ir Varėnoje (48,1 mm, 0,6 SKN), o didžiausias kiekis registruotas Lazdijuose (200,9 mm, 2,7 SKN) (birželio 30 d. Lazdijuose buvo registruotas katastrofinis lietus, kai per 11 val. iškrito 104,2 mm kritulių, taip pat šią dieną registruotas ir stichinis lietus). Be to stichinis lietus registruotas birželio 7 d. ir 23 d.

Aukščiausia sniego danga užregistruota gruodžio 25 d. Laukuvoje ir Šiauliuose, sniego sluoksnis siekė 10 cm. Ledo reiškiniai (ižas, priekrantės ledas) upėse stebėti Pietryčių ir Vidurio Lietuvoje gruodžio 8-19 dienomis.

Vandens kilimas upėse prasidėjo sausio mėnesį, aukščiausias vandens lygis upėse stebėtas sausio 14 d., vandens lygis pakilo 122-216 cm., o vasario mėn. dėl gausių kritulių aukščiausias vandens lygis upėse stebėtas vasario 13-16 dienomis. Vakarų Lietuvoje upių vandens lygis pakilo 100-261 cm per kelias dienas.

Pagal Automobilių kelių direkcijos skelbiamą informaciją, 2020 m. balandžio 24 d. kelyje Rusnė–Galzdonai–Plaškiai ruožas nuo 4,50 iki 5,60 km vandens gylis siekė 30 cm; kelyje Žemaitkiemis–Vabalai ruožas nuo 5,40 iki 6,10 km, vandens gylis buvo 20 cm; toks pat vandens lygis kelio Žemaitkiemis – Vabalai ruože nuo 6,40 iki 6,80 km.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės:

Naujiųjų portaluose buvo skelbiami perspėjimai apie potvynį ir pavojingus kelio ruožus. PAGD internetinėje svetainėje buvo patalpinti perspėjimai dėl potvynių bei kaip elgtis jų metu. Kai kurių savivaldybių puslapiuose periodiškai buvo atnaujinama informacija apie užtvindytas teritorijas, vandens gylį keliuose.

AUDROS, ŠKVALAI

Vėjai, priklausomai nuo jų stiprumo ir formos, vadinami įvairiais vardais: audra, vėtra, škvalas, viesulas, uraganas... Stiprūs vėjai gali būti pavojing, o vėjas, pasiekęs 28 m/s greitį, jau vadinamas stichiniu meteorologiniu reiškiniu.

Vėjų rūšys:

- **Uraganas** – tai katastrofinis meteorologinis reiškinys, jo metu vėjo greitis pasiekia ar viršija 33 m/s greitį.

- **Audra** – tai stiprus vėjas, kurio greitis viršija 20,8 m/s. Vėjas plėšia stogų dangos lakštus, kaminų stogelius, lengvi daiktai pastumiami iš vietos, lūžta didelės medžių šakos, kartais lūžta medžiai, kiti išraunami su šaknimis. Vasaros audrą lydi liūtys ir perkūnija, žiemos audrą – sniegas ir pūga.

- **Škvalas (umaras)** – tai staigus ir stiprus vėjo sustiprėjimas, kuris susidaro, susidūrus šiltoms ir šaltoms oro masėms. Dažniausiai trunka labai trumpai, apima mažą teritoriją, bet gali pridaryti daug žalos, nes vėjo greitis gali siekti 20-30 m/s. Škvalą dažniausiai lydi liūtis ir perkūnija (žiema – sniegas).

- **Uraganas (tropinis ciklonas)** – Atlanto vandenyne susiformavęs didelės galios ciklonas (platus oro sūkurys, kurio viduryje yra uždara žemo slėgio sritis), padarantis didelių nuostolių. Vėjo greitis siekia nuo 33 -70 m/s.

- **Viesulas** – tai stiprus nedideliame plote siaučiantis oro sūkurys, kurio ašis yra beveik vertikali. Skersmuo būna apie 150 metrų, "kelio" ilgis – 6-8 km. Wiesulai Lietuvoje susidaro šiltuoju metų laiku, dažniausiai – rugpjūtį, popietinėmis valandomis (16-19 val.).

Kadangi į Lietuvą uraganiniai vėjai atkeliauja iš vakarų, jie stipresni ir dažnesni vakarinėje Baltijos pakrantėje. Dažniau susidaro žiemą ir rudenį. Kiekvienos stipresnės audros metu bangos nuskalauja į jūrą dalį paplūdimių ir pajūrio apsauginės kopos smėlio. Vėjas gali sugriauti pastatus, uostuose nuo inkarų nutraukti laivus, sukelti patvankas, išvartyti, išlaužyti miškus.

Didžiausias vėjo greitis daugelyje rajonų buvo stebimas kovo mėnesį, kai vėjo greitis pasiekė pavojingo reiškinio lygį, 19-26 m/s, o Vakarų Lietuvoje pasiektas stichinio reiškinio kriterijus, 28-31 m/s .

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės:

Naujienų portaluose ir PAGD internetinėje svetainėje buvo skelbiama informacija apie artėjančias audras bei rekomendacijos, kaip elgtis audros metu. Apie numatomus škvalus gyventojai buvo įspėjami žinutėmis mobiliaisiais telefonais. SAM ESSC tinklalapyje patalpintas parengtas infografikas su rekomendacijomis škvalo ir uragano metu.

CHEMINIO UŽTERŠIMO ŽIDINIAI

2020 m. Lietuvoje užregistruoti 54 užteršimo cheminėmis medžiagomis atvejai, iš jų – 46 užteršimo gyvsidabriu židiniai.

Užregistruotų cheminio užteršimo atvejų pasiskirstymas pagal teritorijas pateiktas lentelėje:

Aptarnaujama teritorija (NVSC departamentai)	Cheminio užteršimo atvejų skaičius	Iš jų užteršimo gyvsidabriu atvejų skaičius	Atliktų laboratorinių tyrimų skaičius	Nukentėjusiųjų /apsinuodijusiųjų skaičius
Alytus	1	1	3	-
Kaunas	2	2	3	
Klaipėda	21	21	119	–
Marijampolė	2 (vandens tarša arsenu)	–	–	–
Panevėžys	-	-	-	-

Šiauliai	2 (tarša stirenu)	-	3	-
Tauragė	6 (2 – vandens tarša arsenu)	4	16	-
Telšiai	1	1	2	-
Utena	3(1 – nežinomos kilmės milteliai)	2	16	-
Vilnius	16 (1 – nežinomos kilmės milteliai).	15	186	-
Iš viso:	54	46	348	-

2020 metais NVSC departamentuose, išskyrus NVSC Panevėžio departamentą, kuris pranešimų apie cheminio užteršimo atvejus administruojamoje apskrityje 2020 m. negavo, buvo gauti 54 pranešimai apie cheminio užteršimo atvejus (46 pranešimai dėl cheminės taršos gyvsidabriu, 2 pranešimai dėl gyvenamosios aplinkos oro taršos stirenu, 4 pranešimai dėl vandens taršos arsenu ir 2 pranešimai apie neaiškios kilmės radinius).

Užteršimo gyvsidabriu atvejai

Per 2020 metus NVSC departamentuose buvo gauti 46 pranešimai apie cheminę taršą gyvsidabriu. Dauguma šių užteršimo atvejų (44) įvyko sudužus medicininiams gyvsidabriniam termometrams buityje, kuomet išsiliejo metalinis gyvsidabris. 1 atveju gyvsidabris išsiliejo sudužus kietojo kuro katilo gyvsidabriniam termometrui. Be to, gyvsidabrio išsiliejimas buvo aptiktas atliekant remonto darbus (1 atvejis).

Visais minėtais užteršimo gyvsidabriu atvejais židiniuose buvo atlikta mechaninė ir cheminė demerkurizacija, organizuotos visuomenės sveikatos saugos priemonės, teiktos rekomendacijos dėl patalpų, inventoriaus demerkurizacijos. Gavus pranešimą apie atliktą demerkurizaciją ir NVSPL atlikus kontrolinius tyrimus, gyvsidabrio koncentracija neviršijo DLK.

Užteršimo kitomis cheminėmis medžiagomis atvejai

NVSC Marijampolės, ir Tauragės departamentai gavo informaciją iš Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, kad jų aptarnaujamose teritorijose, vandenvietėse (po 2 kiekvienoje teritorijoje) geriamajame vandenyje nustatyta padidinta arseno koncentracija, kuri viršijo ribines vertes (ne daugiau kaip 10 µg/l), nustatytas Lietuvos higienos normoje HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“.

Buvo sustabdytas viešai tiekiamo geriamojo vandens tiekimas ir užtikrintas laikinas geriamojo vandens tiekimas iš alternatyvių šaltinių. Parengti ir išplatinti pranešimai gyventojams, bendrojo lavinimo ir ikimokyklinio ugdymo, gydymo įstaigoms, visuomeninės paskirties objektams, seniūnijoms, suteikiant informaciją atitinkamų vandenviečių vartotojams apie potencialų pavojų jų sveikatai ir apie veiksmus, kurių jie privalo imtis, kad nepakenkti savo sveikatai – negerti ir nevartoti vandens maisto gamybai. Vanduo išimtinai buvo leidžiamas naudoti tik buitinėms reikmėms apie tai pasirašytinai supažindinus vartotojus. Teikta informacija žiniasklaidai. NVSC minėtų departamentų atstovai dalyvavo atitinkamų savivaldybių Ekstremaliųjų situacijų komisijų posėdžiose.

NVSC Šiaulių departamentas sausio 29 diena ir vasario 13 d. gavo pranešimus, kad visuomeninės paskirties patalpose jaučiamas stiprus cheminių medžiagų kvapas, būdingas stireniui. Buvo teiktos rekomendacijos dėl patalpų vėdinimo, rekomenduota laikinai nedirbti patalpose, kuriose jaučiamas kvapas, taip pat suteikta informacija apie stireno poveikį sveikatai. Pasijutus blogai rekomenduota kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą. Taip pat telefonu susisiekus su vamzdynų projektavimo darbus vykdančia įmone UAB „Aarsleff“, rekomenduota taikyti prevencines priemones dėl galimo stireno išsiskyrimo į aplinką.

Neaiškios kilmės radiniai

Bendrasis pagalbos centras pranešė, kad bute, Žukausko g. 18-84, Vilniuje, grįžus po išvykos namo pastebėtas įsilaužimas į butą, kambaryje ant stalo ir grindų papilta neaiškios kilmės medžiagos. NVSC specialistai surinko informaciją apie paveiktus asmenis. Kreiptasi į NVSPL, prašant atlikti radinio ištyrimą dėl pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų sukėlėjų. NVSC specialistai tą pačią dieną atvyko į užteršimo židinį, įteikė rekomendacijas kaip elgtis radus neaiškios kilmės radinius, nurodė, kad paveiktos patalpos nebūtų eksploatuojamos iki tyrimų rezultatų gavimo. Atlikus laboratorinius tyrimus, pavojingų ar ypač pavojingų ligų sukėlėjų (*Francisella tularencis*, *Bacillus anthracis*, *Brucella* spp.) mėginyje nerasta.

NVSC Utenos departamentas gavo pranešimą, kad daugiabučiame gyvenamajame name Statybininkų g. 21, Anykščiai trijose pašto dėžutėse rasta nežinomos kilmės miltelių. Atlikus laboratorinius tyrimus, pavojingų ar ypač pavojingų ligų sukėlėjų mėginiuose nerasta.

Aprašytų cheminio užteršimo atvejų metu žmonės nenukentėjo.

NVSC departamentams gavus informaciją apie cheminio užteršimo židinio lokalizavimą ir (ar) likvidavimą ir pateikus užsakymus NVSPL, cheminio užteršimo židiniuose buvo atlikti 348 laboratoriniai tyrimai.

GRIPAS IR ŪVKTI

Gripo sezonas Lietuvoje, kaip ir visoje Europoje, kiekvienais metais prasidėjo 40-tą metų savaitę ir baigėsi kitų metų 20-tą metų savaitę.

2019–2020 m. sezono metu užregistruota 16 218 gripo atvejų, kas yra beveik 67 proc. mažiau, nei 2018–2019 m. gripo sezono metu (49 661 atv.), atvejų. Šį sezoną taip pat buvo užregistruota 28 proc. mažiau ūminių viršutinių kvėpavimo takų infekcijos (toliau - ŪVKTI) atvejų (464 152 atv.) nei 2018-2019 m. (641 694 atv.).

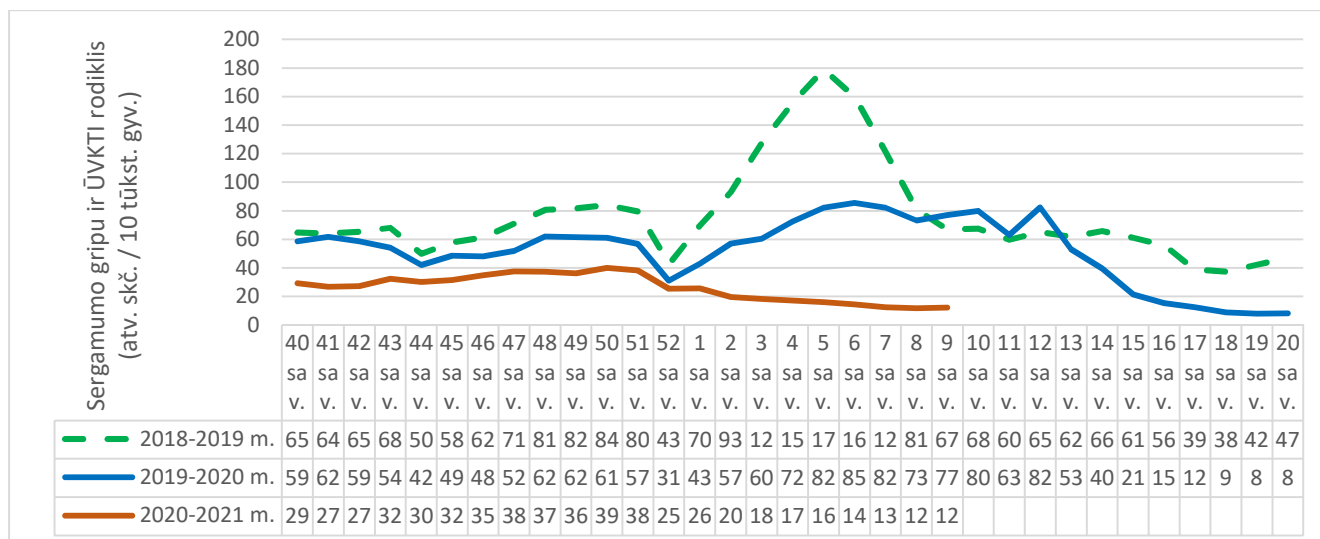
Lietuvoje cirkuliavo trijų tipų gripo virusai: A(H1)v, A(H3N2) ir B tipo gripo virusas, tačiau, kaip ir visose Europos šalyse, Lietuvoje dominavo A tipo gripo virusas.

2020 m. vasario 11 d. Kauno miesto savivaldybėje paskelbta gripo epidemija Atsižvelgiant į COVID-19 ligos epidemiologinę situaciją ir tarptautinių organizacijų rekomendacijas dėl ligos plitimo prevencijos, 2020 m. kovo 4 d. priimtas sprendimas visoms Lietuvos savivaldybių administracijoms paskelbti gripo epidemiją savivaldybės teritorijoje ir vykdyti numatytas infekcijos plitimą ribojančias priemones.

Nuo 2020 m. vasario 11 d. dėl gripo protrūkio, kaip COVID-19 plitimo prevencijos, 19 savivaldybių teritorijose paskelbta gripo epidemija: Kauno m., Zarasų r., Šiaulių m., Visagino sav., Molėtų r., Jurbarko r., Anykščių r., Pakruojo r., Vilkaviškio r., Kazlų rūdos sav., Šakių r., Kėdainių r., Lazdijų r., Vilniaus m., Kalvarijų sav., Skuodo r., Ignalinos r., Radviliškio r., Utenos r.

Per 2019–2020 m. sezonu Lietuvoje buvo užregistruoti 11 mirčių nuo gripo atvejai (iš jų 3 vyrai ir 8 moterys), kas yra beveik du kartus mažiau nei per 2018–2019 m. gripo sezoną (26). Didžioji dalis asmenų buvo 60-70 m. amžiaus (5), kita dalis asmenų priklausė 45-55 m. (3) ir 70-80 m. (3) amžiaus grupėms.

Sergamumo gripu ir ŪVKTI pikas buvo stebimas 6-ąją metų savaitę (2020 m. vasario 2 d. – vasario 8 d.), kai sergamumo rodiklis siekė 85,4 atv./10 tūkst. gyventojų (1 paveikslas).

1 pav. Sergamumas gripu ir ŪVKTI Lietuvoje nuo 2018-2019 m. iki 2020-2021 m. gripo sezonų metu

2019-2020 m. gripo sezono metu dėl gripo buvo hospitalizuota 59,7 proc. daugiau asmenų nei praėjusį sezoną. Šio gripo sezono metu iš viso buvo hospitalizuoti 3 422 asmenys, tuo tarpu 2018-2019 m. gripo sezono metu – 2 143. Daugiausia hospitalizuotų asmenų buvo 7-ąją šių metų savaitę (2020 m. vasario 9 d. – vasario 15 d.) – 379 asmenys. Daugiau nei puse hospitalizuotų asmenų sudarė vaikai (0-17 m.) – 694. Intensyvios terapijos skyriuje dėl gripo ar jo sukeltų komplikacijų ši sezoną gydyta mažiau asmenų (n=89), nei ankstesnį sezoną (n=136), bei tris kartus mažiau hospitalizuota nėščiąjų (n=8) nei ankstesnį sezoną (n=24).

2019-2020 m. gripo sezono 40 sav. bendras Lietuvos gyventojų sergamumo rodiklis buvo 58,6 atv./10 000 gyv., kas 9,5 proc. mažiau nei 2018-2019 m. 40 sav. sergamumas gripu ir ŪVKTI siekė 64,8 atv./10 000 gyv.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės:

ULAC kas savaitę gripo sezono metu atnaujindavo informaciją apie sergamumą gripu ir ŪVKTI. Internetinėje svetainėje buvo patalpinta svarbiausia informacija apie 2019–2020 m. gripo sezoną: ligos simptomai, galimos komplikacijos, profilaktiniai skiepėjimai ir gydymo galimybės. Informacinė medžiaga apie gripą buvo talpinama NVSC ir visuomenės sveikatos biurų internetinėse svetainėse.

Didinant skiepėjimo nuo sezoninio gripo apimtį Lietuvoje bei įgyvendinant sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 3 d. įsakymą Nr. V-8 „Dėl Nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos patvirtinimo“, VLK 2019-2020 m. gripo sezonui nupirko daugiau nei 144 tūkst. keturvalentės sezoninio gripo vakcinos dozių, tai yra beveik 13 tūkst. daugiau gripo vakcinos dozių nei pernai metais.

ULAC išankstiniais duomenimis pasiskiepijusių nuo gripo skaičius asmenų Lietuvoje valstybės lėšomis 2019-2020 m. gripo sezono metu (167 369), o panorusių skaičius asmenų savo lėšomis (107 705).

COVID 19 LIGA (KORONAVIRUSO INFEKCIJA)

52-ąją metų savaitę (2019 m. gruodžio 27 d.) Pasaulio sveikatos organizacijai buvo pranešta apie pirmuosius nežinomus pneumonijos atvejus. Kuomet 2020 m. sausio mėnesį pradėta fiksuoti susirgimai Kinijoje nuo nežinomos Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) atvejai, Lietuva nenumanė, kad ir ją palies šis siaubingas virusas.

2020 m. SAM informavus, kad Lietuvoje 2020 m. vasario 24 d. grįžusiai iš Veronos (Italijos) Lietuvos pilietei nustatytas pirmasis užsikrėtimo naujuoju Covid-19 ligos (koronaviruso infekcija) atvejis.

Lietuvoje nuo 2020 m. vasario 26 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Covid-19 liga (koronaviruso infekcija) viso patvirtintų atvejų užfiksuota (143 892), iš kurių dar gydoma (14 308) asmenų, pasveikusių (125 319) asmenų, mirusių (2 350) asmenų (iš jų buvo hospitalizuoti – 1 730 asmenys, o ambulatoriškai – 620 asmenys).

2020 m. vasario 26 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. Covid-19 liga (koronaviruso infekcija) hospitalizuota iš viso 9 373 ligoniai, didžiausiais hospitalizavimų skaičius fiksuotas spalio-gruodžio mėn. (spalio mėn. – 647, lapkričio mėn. – 4 761, gruodžio mėn. – 4 761).

Lietuvoje 2020 m. visuotinis karantinas paskelbtas du kartus (pirmoji banga nuo 2020 m. kovo 16 d. 00 val. iki 2020 m. birželio 16 d. 24 val., antroji banga paskelbta 2020 m. lapkričio 7 d. 00 val. iki 2021 m. kovo 31 d. 24 val.).

Pagal 2020 m. gegužės 27 d. Lietuvos vyriausybės nutarimą į Lietuvą be karantino galima atvykti Europos ekonominės erdvės valstybių, Šveicarijos, Didžiosios Britanijos ir Airijos piliečiams ir jose teisėtai gyvenantiems žmonėms, jeigu toje valstybėje, sergamumas COVID-19 (koronaviruso infekcija) per pastarąsias 14 kalendorinių dienų neviršijo 25 nustatytų koronaviruso atvejų 100 tūkst. gyventojų, šis šalių sąrašas apnaujinamas kas savaitę, pirmadieniais Valstybės operacijų vadovo sprendimu.

Vakcinacija vykdoma atsižvelgiant į SAM parengtą skiepavimo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) vakcina organizavimo tvarką bei patvirtintą prioritetinių gyventojų grupių eiliškumo tvarką.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės:

„Korona STOP“ platformoje nuolat atnaujindavo informaciją apie Covid-19 ligą (koronaviruso infekciją). Internetinėje svetainėje buvo patalpinta visa svarbiausia informacija apie Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos): ligos apibrėžimai, simptomai, gydymas, galimos komplikacijos, apsisaugojimo priemonės, rekomendacijos. Informacinė medžiaga apie Covid-19 ligą (koronaviruso infekciją) buvo talpinama NVSC, visuomenės sveikatos biurų ir savivaldybių internetinėse svetainėse.

Lietuvoje kovojant su COVID-19 liga (koronaviruso infekciją) buvo pasitelkiama atliekant ne tik iš nosiaryklės tyrimai, tačiau atliekami ir greitieji tyrimai, paimant kraują iš piršto. Lietuvoje atliktų tyrimų skaičius siekia iš viso 2 294 561, o atliktų tyrimų skaičius – PGR: 2 246 726 AgT: 47 835, tai sudaro 27,7 proc. diagnostinių tyrimų. Iširta iš viso – 972 936 asmenų, tai sudaro 42,4 proc. nuo visų tyrimų.

Mažinant sergamumą nuo Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) apimtis Lietuvoje bei siekiant sustabdyti viruso plitimą, 2020 m. gruodžio 27 d. Lietuvą pasiekė pirmoji farmacijos kompanijos „BioNTech“ ir „Pfizer“ bendrai sukurta „COMINATY“ vakcina – 9 750 dozių, su kuriomis per 5 dienas (gruodžio 27 d. – 2 419, gruodžio 28 d. – 2 787, gruodžio 29 d. – 2 987, gruodžio 30 d. – 1 532 ir gruodžio 31 d. – 25 d) buvo atlikta vakcinacija.

2020- ieji dėl Covid-19 ligos (koronaviruso infekcijos) Lietuvai buvo sunkūs bei pilni iššūkių metai.

Literatūros šaltiniai:

1. Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Mėnesio apžvalgų archyvas. Prieiga per internetą: <http://www.meteo.lt/lt/menesio-apzvalgu-archyvas>
2. 2011 m. lapkričio 11 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-870 „Dėl stichinių, katastrofinių meteorologinių ir hidrologinių reiškinių rodiklių patvirtinimo“
3. Civilinė sauga. Prieiga per internetą: <https://civsauga.lt/pavojus/uraganas>
4. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Prieiga per internetą: <http://www.vlk.lt/naujienos/Puslapiai/Valstybin%C4%97-ligoni%C5%B3-kasa-gripo-vakcina-jau-pasiek%C4%97-Lietuv%C4%85.aspx>
5. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Prieiga per internetą: <https://nvsc.lrv.lt/lt/uzkreiamuju-ligu-valdymas/gripas-1/sergamumo-gripu-ir-umiomis-virsutiniu-kvepavimo-taku-infekcijomis-duomenys>.
6. Duomenis apie COVID-19 pateikė Lendrina Bumšteiniene@nvsc.lt, duomenys pateikti iš ULSKIS sistemos.
7. <https://mpiktas.github.io/covid19lt/?fbclid=IwAR0AZkmei6qqaw4XVhyWiQzsk7uxGn1g-sAkuqzfrWxmVajamhX8OAM0c>
8. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Prieiga per internetą: <https://nvsc.lrv.lt/lt/naujienos/kauno-mieste-paskelbta-gripo-epidemija>
9. Sveikatos apsaugos ministerija. Prieiga per internetą: <https://sam.lrv.lt/lt/naujienos/naujojo-koronaviruso-prevencijai-savivaldybems-nurodyta-paskelbti-gripo-epidemijas>